

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution

(CC BY-ND 4.0 International) license • <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0>

JAN NIEWĘGŁOWSKI

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5452-2168> • j.nieweglowski@uksw.edu.pl

Otrzymano: 2026-01-06; Poprawiono: 2026-01-17; Przyjęto: 2026-01-22; Opublikowano on-line: 2026-08-28

Sprawozdanie z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. *Niepełnosprawność – zadanie czy wyzwanie we współczesnym świecie?* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Warszawa, 24 listopada 2025 r.

Report from the 5th National Scientific Conference entitled *Disability – a task or a challenge in the modern world?* Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Warsaw, 24 November 2025

Streszczenie: Instytut Pedagogiki oraz Wydział Nauk Pedagogicznych przy Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie zorganizował piątą ogólnopolską konferencję na temat niepełnosprawności oraz wyzwań, które towarzyszą osobom z niepełnosprawnościami w dzisiejszej rzeczywistości. Współorganizatorami były polskie wyższe uczelnie, a także organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Do wygłoszenia referatu zgłosiło się ponad czterdziestu prelegentów. Po wykładzie inauguracyjnym odbyła się sesja plenarna, oraz cztery sekcje tematyczne. Prelegenci w swoich wystąpieniach poruszyli szerokie spektrum problemów związanych ze zjawiskiem niepełnosprawności oraz omawiali różne formy pomocy udzielane osobom z niepełnosprawnościami.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, wyzwania, trudności, współczesne zdobycze technologiczne, różne formy pomocy

Abstract: The Institute of Pedagogy and the Faculty of Pedagogical Sciences at Cardinal Stefan Wyszyński University organised the fifth national conference on disability and the challenges faced by people with disabilities in today's world. The event was co-organised by numerous Polish universities, as well as organisations working on behalf of people with disabilities. Over forty speakers volunteered to deliver presentations. Following the opening lecture, a plenary session took place, followed by four thematic sessions. In their presentations, the speakers addressed a wide range of issues related to disability and discussed various forms of support provided to people with disabilities.

Keywords: disability, challenges, difficulties, modern technological advances, various forms of support

Konferencja poświęcona problemom niepełnosprawności była kolejnym cyklicznym wydarzeniem naukowym. Jej głównym organizatorem był Wydział Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Natomiast współorganizatorami były następujące uczelnie i organizacje: Katolicki Uniwersytet Eichstätt-Ingolstadt, Akademia Nauk Stosowanych WSGE im. Alcide de Gasperi w Józefowie, Wydział Studiów nad Rodziną UKSW, Polska Akademia Nauk Społecznych i Humanistycznych w Londynie, Katedra Socjologii Zdrowia i Pracy Socjalnej Wydziału Nauk Społeczno-Ekonomicznych UKSW, Zakład Psychologii Dewiacji Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, Akademia Kopernikańska, Fundacja „Popieram Rodzinę”, Zakład Metodologii Badań i Analiz Socjologicznych Instytutu Nauk Socjologicznych Wydziału Społeczno-Ekonomicznego UKSW oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego CMKP.

Spotkanie naukowe miało formę hybrydową. W gmachu Uczelni byli obecni prelegenci, którzy wygłaszali referaty. Pozostali uczestnicy mogli śledzić konferencję poprzez platformę MS Teams. Uczestnikom towarzyszyła również duża liczba miejscowych studentów.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał Dziekan Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW, ks. dr hab. Stanisław Chrobak, prof. ucz. Przywitał wszystkich obecnych i podziękował organizatorom za kolejną inicjatywę naukową. Przeczytał również słowa papieża Leona XIV, który mówił, że wychowanie to nie tylko dobra funkcjonalność działania, ale służba dobru. Na końcu życzył wszystkim owocnych refleksji naukowych. Do słów powitania przyłączyła się także Prorektor UKSW, dr hab. Anna Fidelus, prof. ucz. Podkreśliła znaczenie problematyki konferencji i jej aktualność. Wyrazem tego, są liczni współorganizatorzy konferencji, którzy reprezentują nie tylko środowiska akademickie, ale także organizacje społeczne i pozarządowe. Pani Prorektor, na koniec swojego wystąpienia, przywitała dr hab. Jolantę Łodzińską, prof. ucz. (UKSW), która wygłosiła wykład inauguracyjny pt. *Kiedy brakuje więzi, a świat nie daje oparcia – ponowoczesne tło kryzysu suicydalnego dzieci i młodzieży w kontekście niepełnosprawności*. Prelegentka nakreśliła obecną sytuację społeczną, wychowawczą, rodzinną i kulturową naszego społeczeństwa. Płynące z tej diagnozy wnioski nie napawają optymizmem. Zauważa się z łatwością wiele niepełnosprawności, które przyjmują różne oblicza. Rodzice są przepracowani, a dzieci przebudźcowane tempem życia. Presja szkolna rośnie, hejtu coraz więcej. Autorka stawia pytanie, co się stało z naszymi ludzkimi relacjami? Ich brak najczęściej prowadzi do strachu, samotności, a w rezultacie bardzo często do postaw suicydalnych wśród dzieci i młodzieży. Po zakończeniu wystąpienia, prof. Anna Fidelus podziękowała Prelegentce za interesujący wykład i poprosiła ks. dr. hab. Jana Niewęglowskiego, prof. ucz. o poprowadzenie dalszej części spotkania.

Obrady konferencji zostały podzielone na pięć sesji: sesję plenarną oraz cztery sesje tematyczne. Sesję plenarną poprowadził ks. prof. Jan Niewęglowski. Po słowach powitania przekazał głos pierwszej prelegentce dr Anecie Lew-Koralewicz

(Uniwersytet Rzeszowski). Prelegentka wygłosiła referat pt. *Trudne zachowania dzieci z autyzmem w relacjach matek – między obciążeniem a adaptacją*. W swoich badaniach jakościowych zajęła się problemami matek dzieci z cechami autyzmu. Zachowania agresywne i autoagresywne dzieci ze spektrum autyzmu stanowią dla matek poważne źródło obciążenia emocjonalnego. Takie sytuacje mogą wywoływać u nich nieodpowiednie reakcje. Wskazane jest właściwe wsparcie matek chorych dzieci oraz zrozumienie ich problemów.

Następnie głos zabrała dr Agnieszka Żabińska (Uniwersytet Radomski im. K. Pułaskiego w Radomiu). Temat jej wystąpienia brzmiał: *Pedagog specjalny, jako osoba znacząca w budowaniu poczucia sprawstwa osoby z niepełnosprawnością intelektualną, na przykładzie działań twórczych*. Autorka zwróciła uwagę na otoczenie osoby niepełnosprawnej. Mogą to być: rodzice, rówieśnicy, nauczyciele, środowisko społeczne oraz pedagog specjalny. Rolą wiodącą jest rodzina i atmosfera w niej panująca. Po rodzinie najważniejszą osobą jest pedagog. Może on odciążyć rodziców, udzielić wsparcia, wyręczyć w różnych zadaniach. Powinien być również kompetentny w swojej pracy pedagogicznej i nie ograniczać twórczości dziecka oraz właściwie kierować jego ekspresją.

Jako ostatnia w sesji plenarnej głos zabrała dr Emilia Śmiechowska-Petrovskij (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) przedstawiając temat: *Sztuki wzrokowe wobec pozaoptycznego poznania. Znaczenie edukacji wizualnej w doświadczeniach osób niewidomych*. Osobom niewidomym i słabowidzącym należy zapewnić jak najszerszy dostęp do alternatywnych form poznawania rzeczywistości, wykorzystujących dotyk, słuch i inne zmysły. Profesjonalnie przygotowane ekspozycje, artefakty, dzieła dostosowane do poznania pozaoptycznego odgrywają taką rolę. Takimi są np. tyflomapy z szeregiem informacji na temat parku, ogrodu czy jakiegoś obiektu. Dzieci niewidome studiują je i doceniają ich istnienie. Prelegentka na przykładzie obrazu „Babie lato”, zaprezentowała sposób przygotowania narzędzi do pracy z dziećmi niewidomymi. W podsumowaniu stwierdziła, że w Polsce powstaje wiele inicjatyw na rzecz osób niewidomych, choć pewnym problemem jest niewielkie zainteresowanie w mniejszych miejscowościach.

Po tym wystąpieniu Moderator sesji zaprosił uczestników do zadawania pytań prelegentom, do dyskusji oraz do podzielenia się swoimi spostrzeżeniami na temat wygłoszonych referatów. Po krótkiej dyskusji prowadzący zarządził przerwę.

Po przerwie rozpoczęły się obrady w czterech sekcjach tematycznych. Pierwszą sekcję poprowadziła dr Aleksandra Lukasek (Akademia Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie), drugą dr Grzegorz Świczarz (Akademia Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie), trzecią dr Katarzyna Pardej (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie) oraz czwartą prof. Jan Niewęglowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Poniższe sprawozdanie dotyczy sekcji czwartej.

W tej sekcji głos zabrało ośmiu prelegentów. Pierwszą prelegentką była dr Alina Paklarska (Akademia Nauk Stosowanych – WSGE w Józefowie). Temat wystąpienia

brzmiał, *Jaka jest wiedza internautów o niepełnosprawności?* Prelegentka na początku skupiła uwagę na dwóch terminach: wiedza i informacja. Prelegentka zwróciła uwagę na różnice między wiedzą a informacją, podkreślając konieczność krytycznej oceny treści dostępnych w Internecie. W Polsce coraz więcej ludzi korzysta z Internetu. Młodzież spędza czas na korzystaniu z niego średnio około 6 godz. dziennie. Badania wskazują, że polska młodzież nie interesuje się niepełnosprawnością w mediach, chociaż liczba osób niepełnosprawnych regularnie w naszym kraju wzrasta.

Pani dr Magdalena Sosnowska (Zarząd Sekcji Socjologii Dewiacji i Kontroli Społecznej PTS), wygłosiła referat pt.: *Zastosowanie nowych technologii w przełamywaniu barier dostępu – szanse i wyzwania*. Chociaż nowoczesne osiągnięcia technologiczne są coraz bardziej dostępne, to jednak wciąż są osoby wykluczone na tym obszarze. Zwiększa się szybko liczba przydatnych aplikacji. Pomimo ich dostępności wiele osób nadal nie korzysta z oferowanych rozwiązań technologicznych. Wydaje się, że źródłem takich postaw są nadużycia i różnego rodzaju fakenewsy, jakie w mass mediach zauważa się coraz więcej. Prelegentka zwróciła uwagę, że korzystanie ze sztucznej inteligencji przez osoby z niepełnosprawnościami wiąże się nie tylko z dodatkowymi kosztami, ale także z wyzwaniami dotyczącymi ochrony danych osobowych i prywatności.

Następnie głos zabrała dr Agnieszka Skotnicka (Uniwersytet Gdański). Jej referat nosił tytuł: *Uznanie autonomii zapośredniczonej – biograficzne znaczenia podmiotowości w doświadczeniu niepełnosprawności fizycznej*. Autorka po wyjaśnieniu terminu autonomia, przeszła do definicji niepełnosprawności oraz przedstawiła dobór osób badanych. W przypadku autonomii osoby niepełnosprawnej można mówić w sytuacji, kiedy towarzyszy jej asystent lub druga osoba. Niektóre niepełnosprawności umożliwiają funkcjonowanie takiej osobie w codziennej egzystencji, lecz tylko do pewnego stopnia.

Pani dr Iwona Wrześniewska-Wal (Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie) wygłosiła referat *Interdyscyplinarny model wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnością słuchu*. Osiągnięcia dzisiejszej medycyny w zakresie niesienia pomocy osobom z problemami słuchu są bardzo wysokie i znaczące. Zauważa się również od pewnego czasu pewien niedobór specjalistów z tej dziedziny. Innym problemem tych osób są zdolności do czynności prawnych. Zwiększa się z roku na rok liczba osób ubezwłasnowolnionych, czyli wówczas, gdy inni decydują o losach osoby niepełnosprawnej. Ważny jest więc interdyscyplinarny model wsparcia takich osób (prawo, etyka, pedagogika).

Następnym prelegentem był dr Waldemar Grądzki (Akademia Nauk Stosowanych – WSGE w Józefowie). Jego wystąpienie nosiło tytuł *Wykorzystanie nowoczesnych technologii edukacyjnych w obszarze niepełnosprawności*. Na początku swojego wystąpienia zdefiniował edukację włączającą oraz proces nauczania współczesnej młodzieży. Ten ostatni jest czynnością coraz trudniejszą. Współczesne technologie zmierzają do rozwiązania powyższego problemu tworząc nauczyciela

wirtualnego (Avatar). Wirtualny nauczyciel może zapewniać jednolity sposób komunikacji i stałą dostępność materiałów edukacyjnych. Jednak koszt godziny jego pracy jest bardzo wysoki. W niektórych szkołach praktykuje się dzisiaj np. ćwiczenia na YouTube. Są wygodne, łatwe i szybkie. Nowe technologie mogą pomóc, ale nie mogą zastąpić kontaktu z żywym człowiekiem.

Europejskiej Karcie Społecznej był poświęcony kolejny referat. Wygłosiła go mgr Weronika Kuroń (Uniwersytet Rzeszowski). Referat nosił tytuł: *Deklaruje, ale czy chroni? Rola Europejskiej Karty Społecznej w ochronie praw osób z niepełnosprawnościami*. Europejska Karta Społeczna, która powstała w 1961 r., reguluje szeroki katalog praw społecznych, w tym prawa osób z niepełnosprawnościami. Prelegentka zwróciła uwagę na mechanizmy monitorowania realizacji jej postanowień, obejmujące analizę sprawozdań składanych przez państwa-strony oraz procedury rozpatrywania skarg dotyczących naruszeń praw gwarantowanych przez Kartę. Od 1986 r. wniesiono 216 takich skarg, najwięcej z Włoch i Francji. Na zakończenie wystąpienia Autorka omówiła przykład sprawy rozpatrywanej we Francji w 2012 r., ilustrującej praktyczne znaczenie Karty w ochronie praw osób z niepełnosprawnościami.

Kolejną mówczynią była mgr Hanna Popowska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jej referat brzmiał: *Badania dotyczące możliwości wsparcia rozwoju inteligencji emocjonalnej poprzez działania arteterapeutyczne u młodzieży ze spektrum autyzmu i wpływ pandemii covid-19 na projekt i badania*. Prelegentka w ramach projektu przeprowadziła badania na Śląsku wśród dzieci autystycznych. Głównym obszarem badawczym były różne formy arteterapii i możliwość wyrażania emocji. Zajęcia odbywały się w grupach. Były wykorzystywane pisma, plansze do gry, kostka i planeta emocji. Prelegentka podkreśliła wielkie zdyscyplinowanie uczestników, punktualność i zaangażowanie w zajęcia. Po zakończeniu projektu jego uczestnicy nadal spotykali się on-line, aby kontynuować spotkania.

Ostatnim wystąpieniem w tej sekcji był referat prof. Jana Niewęglowskiego (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jego wystąpienie nosiło tytuł: *Niepełnosprawność wyzwaniem dla współczesnego człowieka i jej wymiar edukacyjny*. Niepełnosprawność od zawsze towarzyszyła ludzkości. Człowiek stawiał pytania i poszukiwał na nie odpowiedzi. Czynił to przede wszystkim na polu filozofii i religii. W poszukiwaniu sensu cierpienia i choroby dochodził do bardzo różnych wniosków. Od pełnej negacji do całkowitej akceptacji. Perspektywa religijna, chociaż nie daje wyczerpującej odpowiedzi, może być jednak przydatna w interpretacji szeroko pojętej niepełnosprawności i w ten sposób cierpienie może być również doświadczeniem pedagogicznym. Na koniec Prelegent przytoczył słowa Jana Pawła II, który mówił, że chorzy, cierpiący i niepełnosprawni są darem dla ludzi zdrowych. Służąc im, możemy czynić dobro.

Po ostatnim referacie Moderator, prof. Jan Niewęglowski, zaprosił uczestników do dyskusji oraz do wymiany poglądów i doświadczeń. Po ich wyczerpaniu

dokonał krótkiego *résumé* całej konferencji. Podkreślił aktualność poruszanych zagadnień oraz potrzebę dalszych badań i poszukiwania skutecznych rozwiązań wspierających osoby z niepełnosprawnościami. Dziękując prelegentom za przygotowanie wystąpień, przyjazd i wygłoszenie referatów, podkreślił szeroką perspektywę naukową, jaka towarzyszyła referatom. Podziękował także obecnym słuchaczom oraz śledzącym obrady on-line.

Na końcu podziękował pracownikom z CSI za przygotowanie strony technicznej i jej doskonałą obsługę. Słowa podziękowania skierował również do mgra Michała Stańczuka i grupy studentów, którzy przygotowali całość konferencji i czuwali nad jej przebiegiem.

Oświadczenia

Finansowanie badań: Niniejsza publikacja nie otrzymała żadnego zewnętrznego wsparcia finansowego.

Oświadczenie właściwej komisji etycznej: Nie dotyczy.

Oświadczenie o dostępności danych: Nie dotyczy.

Oświadczenie dotyczące narzędzi sztucznej inteligencji:

Autor oświadcza, że w przygotowaniu niniejszego manuskryptu nie wykorzystano żadnych narzędzi sztucznej inteligencji.

Podziękowania: Nie dotyczy.

Konflikt interesów: Nie dotyczy.

Bibliografia

- Niewęglowski, J. (2025). Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt.: Niepełnosprawność – zadanie czy wyzwanie we współczesnym świecie? Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 25 listopada 2024 r. *Forum Pedagogiczne*, 15(2), 333–337. <https://doi.org/10.21697/fp.2025.2.28>.
- Niewęglowski, J. (2024). Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt.: Niepełnosprawność – zadanie czy wyzwanie we współczesnym świecie. *Forum Pedagogiczne*, 14(1), 329–332. <https://doi.org/10.21697/fp.2024.1.26>.